

23.11.2020

Valtiovarainministeriölle

VN/16660/2020

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Palvelualojen työnantajat Palta ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen luonnosta. Palta edustaa noin 2000 yksityistä palvelualan yritystä ja yhteisöä muun muassa logistiikka-, informaatio- ja viestintä-, asiantuntijapalvelu-, hallinto- ja tukipalvelu- sekä viihde- ja virkistystoimialoilla.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä sekä laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä. Lisäksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi.

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Ei kommenttia. Palta pitää kuitenkin tärkeänä, että viranomaisten keräämät ja tiheään päivittyvät tiedot olisivat saatavilla teknisten rajapintojen kautta niitä hyödyntäville tahoille aina kun se on tarkoituksenmukaista.

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Palta näkee ehdotetun uuden lain (*Laki eräiden julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä*) ongelmalliseksi. Tässä yhteydessä ollaan ehdottamassa omaa lakia, joka koskisi vain muutamien valtio-omisteisten yritysten tietojen uudelleenkäyttöä. Vaikka direktiivi määrittelee soveltamisalan toimialat, on erikoista, että joidenkin julkisten yritysten tiedon uudelleenkäytöstä säädetään oma lakinsa, kun kyseisten yritysten toimintaa ohjaa myös oma erillislainsäädäntönsä, kuten esimerkiksi raideliikennelaki, liikennepalvelulaki tai postilaki.

Palta haluaa korostaa, että ehdotettu sääntely tulisi koskemaan yrityksiä, jotka toimivat avoimessa kilpailussa ja jotka maksavat valtio-omistajalle vuosittain osinkoja. 'Yleishyödyllisen' toiminnan määrittely ja sen tulkinta ei tulisi sisältää elementtejä, jotka asettaisivat kilpailun alla olevien julkisten yritysten liiketoiminnan heikompaan kilpailuasemaan esimerkiksi ulkomaisen kilpailijan kanssa.

Sekä direktiivissä, että ehdotetussa laissa soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät asiakirjat, jotka liittyvät toimintoon, joka on vahvistettu avoimen kilpailun alaiseksi, sekä muun muassa sellaiset asiakirjat, joihin liittyy kolmansien osapuolten immateriaalioikeuksia tai liikesalaisuuksia. Tämä on erittäin kannatettava lähtökohta, jonka tulisi toteutua selkeästi lainsäädännössä ja sen toimeenpanossa.

Määrittelyjä voi olla kuitenkin vaikea asettaa tai tulkita ehdotetun lain muodossa siten, että ne olisivat riittävän tarkkarajaisia ja ne soveltuisivat soveltamisalaan kuuluvien julkisten yritysten liiketoimintaan ja kilpailuympäristöön. Pahimmillaan määrittelykysymykset (esim. liittyykö tieto tai asiakirja avoimen kilpailun alla olevaan toimintoon) ratkaistaan asiakirja kerrallaan oikeudessa.

23.11.2020

Ongelmalliseksi kokonaisuudeksi muodostuu myös lakiehdotukseen kirjattu 'arvokkaat tietoaineistot' ja niiden määrittely, joka täsmentyy tarkemmin vasta komission täytäntöönpanosäädöksillä. Valmisteluun olisi syytä palata komission ehdotusten valmistuttua.

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Lakiesitys on kannatettava. On keskeistä, että tiedon avoimuus ei koske aineistoja, joihin liittyy immateriaalioikeuksia tai muuta luottamuksellista tietoa. Riskinä lakiehdotuksessa on, että kasvavien julkaisuvaatimusten myötä voi kynnys tutkimusaineistojen julkaisemiselle nousta nykyisestä, jos siihen liittyy kustannuksia esimerkiksi teknisten rajapintojen rakentamisen myötä. Tämä tulisi huomioida julkisessa tutkimusrahoituksessa paremmin jatkossa.

Arvokkaat tietoaineistot

-

Kunnioitavasti

Tatu Rauhamäki
Johtaja, elinkeinopolitiikka
Palvelualojen työnantajat Palta ry

Jari Konttinen
Asiantuntija, elinkeinopolitiikka
Palvelualojen työnantajat Palta ry